

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ž 42 *Jako laň dychtí po bystré vodě, tak dychtí duše má po tobě, Bože! Po Bobu žízním, po živém Bobu. Kdy se smím ukázat před Boží tváří? Slzy jsou chléb můj ve dne i v noci, když se mne každý den ptají: "Kde je tvůj Bůh?" Vzpomínám na to a duši vylévám v sobě, jak jsem se v čele zástupu brávil k Božímu domu, jak zučně plesal a vzdával chválu hlučící dav, když slavil svátek. Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boba čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jen jemu, své spáse. Můj Bože, duše se ve mně tak trpce rmoutí, proto mé vzpomínky za tebou spějí z krajiny jordánské, z chermonskejch končin, od hory Misaéru. Propastná tůň na tůni volá v hukotu peřejí tvých, všechny tvé příboje, tvá vlnobítí se přese mne valí. Kéž ve dne přikáže Hospodin milosrdenství svému a v noci své písni být se mnou! Modlím se k Bobu života mého, promlouvám k Bobu, své skále: "Proč na mě zapomínáš, proč musím chodit zármutkem sklíčen v sevření nepřitele?" Smrtelnou ranou mým kostem jsou protivníci, kteří mě tupí, když se mě každý den ptají: "Kde je tvůj Bůh?" Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boba čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jemu, své spáse. On je můj Bůh.*

Text: Ex 20, 17 *Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.*

Charakteristickým znakem adventu je prvek očekávání nebo přímo těšení se na to, co přijde. Mohl bych říci rovnou očekávání Kristova příchodu. Ale to je příliš vznešená idea. Ve všednodenní praxi má to lidské očekávání podobu mnohem prozaičtější. Děti se prostě těší na Vánoce, které pro ně znamenají především dárky. Dospělí se víc těší na pár dnů volna nebo na chvíle strávené v rodinném kruhu. Jenže lidská zkušenost někdy vypadá tak, že Vánoce v sobě zahrnují prvky dva. Prvek očekávání a prvek zklamání. Dítě, které napsalo Ježíškovi, aby mu nadělil o Vánocích velkou stavebnici Lego, najde ve svém balíčku troje nové ponožky. Zaměstnanec, který se těšil na pár dnů volna, musí vzít na štědrý den směnu za nemocného kolegu. Manželé, kteří se už léta těší, že se konečně dostaví romantická idyla, zakusí jen vyvrcholení manželské krize. A prarodiče, kteří čekají na návštěvu svých blízkých, zase zůstanou sami. Co dělat, aby se nám Vánoce neproměnily v takovéto zklamání?

Nejprve se zamysleme nad tím, co očekáváme. Po čem toužíme. Po čem dychtíme. A také co to s námi dělá. Dítě, které zažije zklamání z vánočního dárku, si řekne, že ten Ježíšek jaksi nefunguje a že tedy asi ani žádný není. My se nad tím pousmíváme, ale je to jen dětská varianta zcela dospěláckých zklamání, kdy si člověk řekne: Protože je na světě zlo, tak asi žádný Pán Bůh není. A tak jako dítě s přibývajícím věkem odhodí víru ve vánočního Ježíška do odpadkového koše se starými pohádkami, tak dospělí s přibývajícími životními zkušenostmi odhodí do koše víru v dobrého a milujícího nebeského Otce. Může za to Bůh, že se cítíme zklamání či dokonce životem podvedení? Nebo za to mohou naše falešná či nereálná očekávání a klamné tužby? Když se těšíme na Vánoce svého života, po čem vlastně dychtíme? Není chyba už tady?

Abychom se vyvarovali všelijakých zklamání, na to pamatuje sám Hospodin, už když dává svému lidu desatero svých přikázání. Celé desatero totiž vrcholí slovem: Nebudeš dychtit. „Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.“ Co to všechno znamená? Možná: Nebudeš závidět. Nebudeš se užírat a trápit závistí. Nebudeš se srovnávat se svým bohatším západním sousedem. Nebudeš si dělat plané iluze a liché naděje na milostný vztah s ženou tvého souseda. Nebudeš se snažit předehnat souseda ve svém vybavení domácnosti a v hromadění všelijakých „spotřebičů energie a času“. Nebudeš plýtvat energií a časem a nenecháš se spalovat touhou po tom, co tvoji touhu nikdy nemůže nasytit.

Novozákonní ekvivalent tohoto přikázání najdeme např. v 1. listu Janově ve 2. kapitole: „Nemilujte svět ani to, co je ve světě. Miluje-li kdo svět, láska Otcova v něm není. Neboť všechno, co je ve světě, po čem dychtí člověk a co chtějí jeho oči a na čem si v životě zakládá, není z Otce, ale ze světa. A svět pomíjí i jeho chtivost.“

Bratři a sestry, znamená to tedy, že se máme oprostít od svých pozemských žádostí a nedychtit vůbec po ničem? Znamená to, že máme potlačit všechny své přirozené touhy a rezignovat na svá tajná přání? Pak by snad bylo lépe se zavřít do kláštera, aby nás nic nesvádělo a nepokoušelo.

Tyto otázky mě nenapadly jen tak z ničeho nic. Vytanuly mi na mysl, když jsem ve středu na ekumenickém modlitebním setkání rozjímal nad 42 žalmem. Ten žalm je plný touhy. V něm žalmista nic nepotlačuje, ale naopak dává průchod či naplno popouští uzdu své žádostivosti. Ovšem to jeho dychtění je usměrněno či spíše upíná se k jedinému bodu. Žalmista volá: „Jako laň dychtí po bystré vodě, tak dychtí duše má po tobě, Bože! Po Bohu žízním, po živém Bohu. Kdy se smím ukázat před Boží tváří?“

To první, co tam slyšíme, je přirovnání: „Jako laň dychtí po bystré vodě.“ Není to přirovnání k ženě marnivé, která dychtí po zlatém náhrdelníku. Je to přirovnání k bezbranné lani, která bojuje o holý život a bez vody nepřežije. Voda je pro ni základní potřeba nezbytná k životu. Stejně tak žalmistova touha po Bohu je jeho základní životní potřebou. Žádná nadstavba. Žádné kulturní obohacení či náboženské dědictví. Základní životní potřeba je to! Odborníci řeknou, že člověku chybí spirituální rozměr života. Budiž. Mně se teda víc líbí ta laň s její křišťálovou studánkou.

Někdo si řekne, že žalmista musí být velmi zbožný člověk, když má takové vznešené potřeby: Žízeň po Bohu! Já si spíš myslím, že je na dně. Že je prostě se silami v koncích. A to přesto, že fyzicky může být v nejlepších letech. Ale má vyprahlou duši. Jeho denním chlebem je pláč. Proč? Protože se musí dennodenně vyrovnávat s otázkou: „Tak kde je ten tvůj Bůh?“ Nevím... Nemůžu ho ukázat, dokázat, předvést. A to ani sám sobě. Můžu akorát tak vzpomínat na to a duši vylévat v sobě, jak jsem se v čele zástupu brávil k Božím domu, jak zvučně plesal a vzdával chválu hlučící dav, když slavil svátek... Ale teď? Proč se tak trpce rmoutí, má duše, proč ve mně tak úzkostně sténá? Nevím...

Bože můj, duše se ve mně tak trpce rmoutí, proto mé vzpomínky za tebou spějí z krajiny jordánské, z chermónských končin, od hory Miseáru. Hebrejský výraz „jordánská krajina“ vyjadřuje sestup dolů, do podsvětí, tak jako Jordán stéká do Mrtvého moře. S žalmistou to jde z kopce. V hebrejském označení „chermónské končiny“ zase slyšel narážku na jakousi klatbu a záhubu. Jakési zlé prokletí jej stíhá a pronásleduje. A Miseár? To je místo, kam směřoval Lot při útěku ze Sodomy. Všechno to jsou obrazy hrozícího nebezpečí. Nestane-li se něco, tak to žalmistu dožene, převálcuje, zničí. Propastná tůň hrozí stáhnout žalmistu pod hladinu. V hukotu přejí tvých, všechny tvé příboje, tvá vlnobítí se přese mne valí. Vlastně se na mě valí úplně všechno: úkoly, termíny v práci, nic nestíhám, jsem ve stresu, zdravotní problémy, lidská očekávání, moje očekávání, rodina, práce, nepochopení, pomluvy, tlak, stres, bezohlednost okolí, nikdo nemá slitování, ani já sám se sebou... Někdo už s tím musí něco udělat. Kéž ve dne přikáže Hospodin milosrdenství svému být se mnou. Kéž to dá Hospodin příkazem, aby se mnou bylo aspoň trochu milosrdně nakládáno. Abych pookřál. Abych si odpočinul. Kéž by mi Hospodin v noci zpíval svou ukolébavku. Kéž Hospodin přikáže v noci své písni být se mnou! Modlím se k Bohu života mého, promlouvám k Bohu, své skále: "Proč na mě zapomínáš, proč musím chodit zármutkem sklíčen v sevření nepřítelů?" Ano, často jsem i sám sobě nepřitelem, mými protivníky jsou mé vlastní myšlenky a pochybnosti o sobě. Smrtelnou ranou mým kostem jsou protivníci, kteří mě tupí, když se mě každý den ptají: "Kde je tvůj Bůh?" Jak je to s tvou vírou? Kde je ta Boží moc a pomoc, když vyčerpáním padáš na ústa, když tě dostihují problémy, starosti, únava a bolesti! Jsi rád, když stíháš zaopatřit rodinu; kde je nějaký čas na ztišení, zklidnění, zastavení, rozjímání, čas na setkání s Bohem. Tak, kde je tvůj Bůh? V tom tvém shonu? V práci? V rodině? Nebo snad ve vánoční idyle? Nebo jsou to jen další otrokáři a tvá umělá božstva? Od čeho si něco slibuješ? Po čem opravdu toužíš, po čem dychtíš? Jako dítě po dárkách? A co když dostaneš něco jiného. Dychtíš po domu, jaký má tvůj bližní, po ženě, jakou má tvůj soused, po vybavení domácnosti, jak ho vidíš v reklamě? Proč se tím zabýváš? Proč se tím užíváš? Proč se kvůli tomu stresuješ? Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej. Na pravého Boha. Čekej a doufej: Určitě mu opět budu vzdávat chválu! Jen jemu! Svě spás. On je můj Bůh.

Modlitba: *Můj Pane, Pane nás všech, naplň naše touhy, ať je nehledáme v marnosti. Obrat' naše srdce k tobě. Modlíme se za víru především pro nás samotné. Vždyť jsme to my, kdo jsme vyprahlí, kdo dychtíme po tvé blízkosti, ačkoliv si to neumíme ani plně uvědomit natož vyjádřit. Modlíme se však i za naše blízké, kteří u nás hledají odpověď, kterou my sami neznáme. Odpověď na otázku: Kde je náš Bůh? Pane Ježíši Kriste, tváří v tvář tvému ponížení v jeslích i na kříži, tobě samému vyznáváme: Můj Pán a můj Bůh. Dej nám víru, že ti opět budeme vzdávat chválu, prosti strachu a děsu. Dej nám víru, že při nás stojíš. Že o nás stojíš. Prosíme však i za svět. Za svět marnivý i hladový. Za svět pyšný i pokořený. Za svět, který tě nezná, a přece ty se k němu znáš. Pane, dej nám poznat Otce, tak jak ho znáš ty.*